

Aan ieder meel

Lago di Lugano * Museum Ried
Lago di Como * Villa Carlotta
Lago Maggiore * Isola Bella

In 1841 richtte de Synode zich tot de Minister van Staat met het verzoek, het misbruik dat hier en daar zelfs nog door het gezag der burgerlijke overheid werd gesteund(!) af te schaffen en te bevelen, „dat alle afkondigingen, die tot de Godsdienstoefening in geen betrekking staan niet *in* maar *buiten* de kerk moeten geschieden.”

De Minister richtte zich toen tot de Gouverneurs van Gelderland, Utrecht, Vriesland, Groningen en Drenthe en vroeg hen, aan het verzoek der Synode gevolg te geven.

Dit gebeurde. Slechts één gouverneur, die van Groningen, verdedigde het gebruik openlijk. Maar ook hij moest zich tenslotte schikken. Zijn protest had echter in zoverre resultaat, dat de Minister het goedvond dat het gebruik niet ineens, maar „allengs” zou worden afgeschaft.

De andere gouverneurs deden wat zij konden om tot afschaffing van de kerkespraak te komen. Vooral die van Drenthe was zeer actief, terwijl juist in zijn provincie veel waarde aan het oude gebruik werd gehecht; zeker niet minder dan in Groningen. Dit wil niet zeggen, dat hij en de andere gouverneurs, die instemden met Synode en Minister, zonder meer een duidelijk resultaat bereikten. Wel werden hier en daar, in steeds meer gemeenten, de afkondigingen gedaan vanuit het Raadhuis of door aanplakborden. Maar daarnaast bleef in vele gemeenten de oude gewoonte in stand.

De Krant

De stadsmensen hadden goed praten! Zij kenden de afstanden niet in de dorpen. Ze wisten niets af van het boerenwerk, dat iemand maar niet toestond, telkens van huis te gaan om een afkondiging op het Raadhuis te horen. Des Zondags was in de dorpen het kerkbezoek algemeen. Minstens één lid van ieder gezin bezocht de kerk. En... hoorde het nieuws! Daarvoor *liep* men dikwijls uren ver. Hoogstens reed men met paard en open wagen door weer en wind heen. Als de kerkgangers thuiskwamen, vroegen de achtergeblevenen niet alleen naar de preek, maar ook (zo luidde de vraag in het Gronings): „Wat is 't er vanmorgen kundigt?”

Reeds Jakob Koelman klaagde dat „de boeren vlijtiger en aandachtiger en wakkerder dan naar de Predikanten plegen te luisteren naar de koop...” enz.

Het zal wel niet erger geweest zijn als in de steden, waarvan Knappert zegt, dat dikwijls een aandachtig luisterende schare de kerken vulde, maar dat men ook wel „onder het sermoen zat te kallen en te klappen” en dat zelfs verliefde jongelieden van beiderlei kunne met elkaar flirtten tijdens de dienst.

Bij de dorpsmensen ging het niet om babbelarijen en flirt, maar om hun werk en hun belangen. Zij misten iets wezenlijks, toen de kerkespraak kwam te vervallen. — Totdat de krant de leemte kwam vullen. De krant — met haar nieuws en haar advertenties. Eerst gelezen door heel een buurtschap samen. Later vergunde elk gezin van enige welvaart zich de weelde, een abonnement te nemen.

Een feit is het, dat in sommige streken het aantal kerkgangers verminderde naarmate dat der abonnementen op het Nieuwsblad toenam. Niet, omdat het de dorpelingen alleen te doen was geweest om het nieuws. Toch was dat wel een sterke prikkel tot regelmatige kerkgang. — Ook daarom zal het oude gebruik in sommige gemeenten nog wel oogluikend zijn toegelaten.

In 1910 of 1911 preekte ik als candidaat in een Drents dorp; ik meen dat het Avereest was. Toen ik me na afloop van de dienst naar de pastorie begaf, zag ik een uitbouw aan de kerk en de voorlezer die daarheen liep. Hij opende een deur, deed een soort van loket open en... las aan de daar verzamelde kerkgangers voor, dat Notaris X. op Dinsdag de zoveelste, zou verpachten... of verhuren... enz.

Ik moet zeggen, dat het heel ordelijk toeging en dat het mij niet onstichtelijker voorkwam dan wanneer de kerkgangers na afloop van de dienst druk pratende over alles en nog wat, samenscholen of weglopen.

Dit betekent niet, dat we pleiten voor weer invoering van de Kerkespraak. Wèl zouden we wensen dat het verband tussen de Zondagse kerkdienst en het dagelijks leven van de kerkgangers zó vast was als het (zij het dan in enigszins caricaturele vorm) vroeger geweest is.

Het Como-meer is van Lugano uit gedeeltelijk ook (tot Porlezza) per boot te bereiken, maar de tocht per bus is interessanter, omdat men dan over de wereldberoemde Gandriastraat gaat; de verkeersweg die in de bergen uitgehakt is, op de manier van een tunnel, maar zo, dat brede bogen voortdurend het uitzicht laten op het meer van Lugano. Het schildersdorpje Gandria, met zijn huisjes als zwaluwnesten tegen de bergheiling aangeplakt, is het laatste Zwitserse grensstation. De Zwitserse douane gelooft het wel. Met een gulle armzwaai wenst ze de reizigers veel genoeg, zonder zich om paspoorten of wat ook te bekommeren. Hoe anders is dat bij de Italiaanse grenscontrôle! Lange files wachtende voertuigen, geagiteerde en gewichtig-kijkende mooie jongens met filmstersnoretjes, lopen druk gebarend af en aan, gekleed in onwaarschijnlijk fraaie operette-achtige uniformen en zijn niet tevreden voor ze plechtstatig grote stempels met Oria-entrata (in-reis) in het paspoort gedrukt en zich zelfs met de inhoud van de handtassen der dames volkomen vertrouwd gemaakt hebben!

Pas daarna geven ze met breed toneelmatig gebaar toestemming tot doorrijden over Italiaans gebied, d.i. over een smaller en slechter onderhouden weg, door schilderachtig gelegen, maar slordige en armelijke plaatsjes: Oria, San Mammete, Porlezza. Hier houdt de uiterste noord-punt van het meer van Lugano op. Al deze plaatsen staan in hun haveloze

een schat 2

door G. J. PEELEN

VILLA CARLOTTA AAN HET COMO-MEER

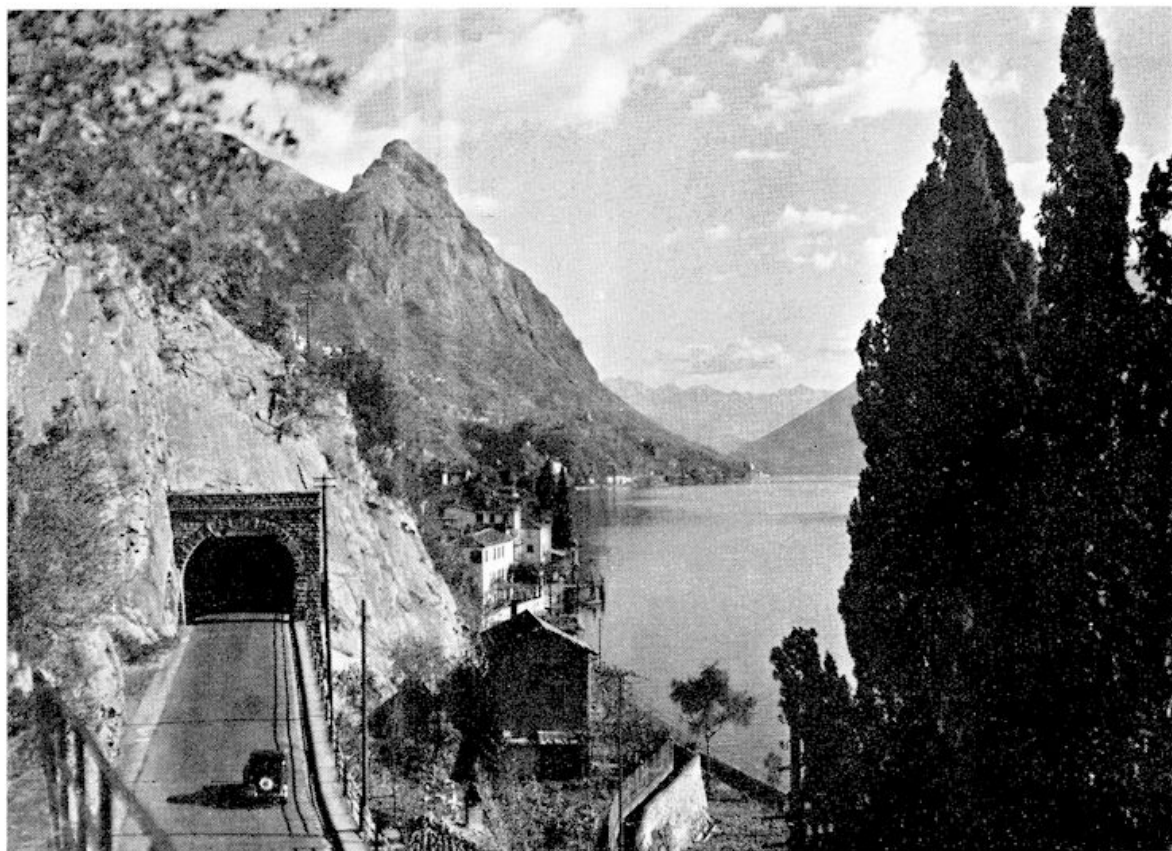
verwaarlozing en armetierigheid in schril contrast met de welvarendheid van de Zwitserse dorpen, aan hetzelfde meer!

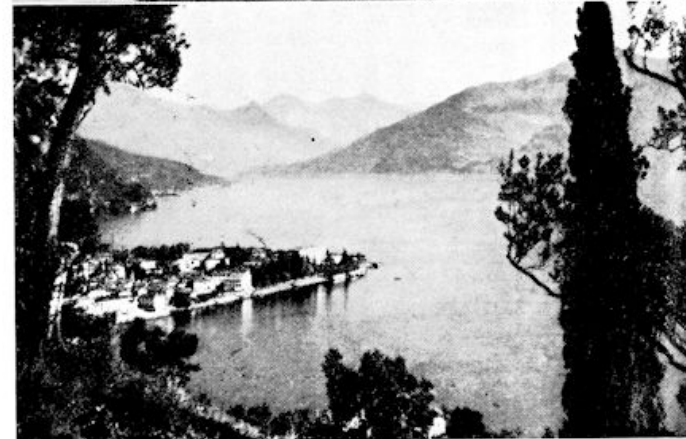
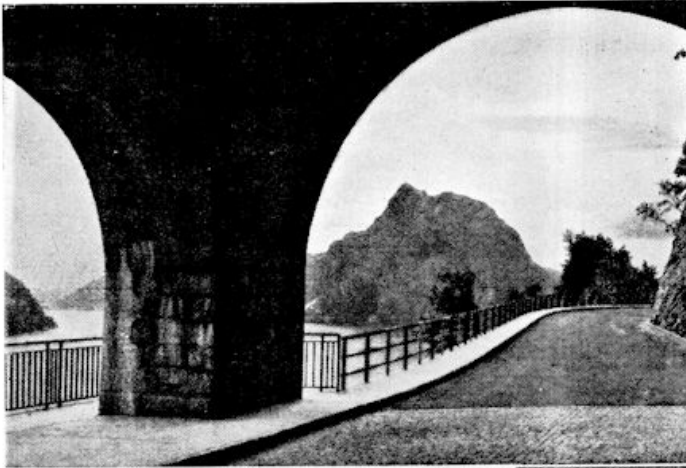
Maar vooral vanaf 't water zijn ze van een romantische schoonheid, die nog onderstreept wordt door de statige cypressen en de rijk beladen olijfbomen, die overal de waterkant omzomen. En daartussen de veelkleurige bloesemweelde der oleanders. Door de vallei van het kleine Piano-meer, gaat het zigzaggend weer omhoog, het hooggebergte in, dat het Como-meer omzoomt, en het zijn

Foto boven: San Mammete aan de Gandriastraat. Op de voorgrond een olijvenboom. Meer rechts bloeiende oleanders.

Foto onder: De Gandriastraat duikt weer in de tunnel bij Oria.

wilde schoonheid geeft. Er wordt veel stuurmanskunst van de chauffeur gevraagd op dit traject naar de stad Menaggio, die we ontelbare malen, steeds op andere hoogte rondraaiend, telkens weer beneden ons zien — onvergetelijk is het panorama op het Comomeer, met in het midden op de uiterste rots-punt van het schiereiland de mondaine badplaats Bellagio. Van Mennazio voert een prachtige autoweg via Caddenabia (d.i. oude herberg) naar Tremezzo waar hoog tegen de bergen, omringd door een exotisch geboomte, de Villa Carlotta ligt, het doel van de trip.

Deze „lusthof”, met zijn rijke kunstschaten in de overdadig met marmer versierde zalen en kamers, en zijn weelde van tropische tuinen en terrassen, is door Mussolini, toen hij aan 't bewind kwam, genationaliseerd, een mooi woord voor: gestolen van de rechtmatige eigenaars. Het is ook nu nog als staatsmuseum in 't bezit van de republiek, zoals de Don Juanachtige gidsen in hun drietalig, uit het hoofd geleerde lesje, met trots vertellen. Grappige ijdele kereltjes deze geuniformde rondleiders; met hun zelf ingenomen glimlach. Als men, geïnteresseerd, over een bepaald onderdeel in het Duits of Frans nadere inlichtingen vraagt, antwoorden ze onveranderlijk: „si, si, signor!” Verder dan 't hun geleerde lesje blijken ze niets te weten, en ook de door hen gebezigde talen beheersen ze slechts zéér elementair! Vandaar hun stereotype: si, si. Als u hen gevraagd had: „bent u een domkop?” zouden ze hetzelfde bevestigende antwoord gegeven hebben!

Voor ons Nederlanders is het interessant te weten — wat ik later ontdekte — dat dit rijke buitenverblijf eens eigendom was van een Oranjetelg: prinses Marianne, dochter van koning Willem I; ongelukkig getrouwd met en later gescheiden van de losbandige boemelaar prins Albrecht van Pruisen.

Het huis werd, op het mooiste punt van de zonnige meeroever, ruim tweehonderd jaar geleden gebouwd door de markies Clerici uit

Bij de foto's, resp. van boven naar beneden:

1. De Gandriastraat, uitgehakt in de bergen met uitzicht op het meer van Lugano.
2. De Gandriastraat. Gezicht op Gandria aan het meer van Lugano.
3. Gandria, het schilderachtige schildersdorpje.
4. Mennagio aan het Como-meer.

Tremezzo, aan het Como-meer.

Milaan. Het wisselde sindsdien nog al eens van eigenaar. Ruim een eeuw geleden kwam het door aankoop in bezit van prinses Marianne, die het weer als huwelijksgeschenk gaf aan haar dochter Charlotte, toen deze trouwde met George van Saksen Meiningen. Aan deze Charlotte ontleent de „Villa Charlotta” haar huidige naam.

In de Napoleontische tijd werden de beroemdste kunstwerken hierheen gehaald; beeldhouwwerken en schilderijen. Pracht en praal stempelden ieder vertrek tot een paleiszaal. In de periode van de familie Van Saksen-Meiningen werd het meest aandacht geschonken aan de uitgestrekte tuinen en parken. De toch al bloeiende bergheiling, omzoomd door een gordel van olijfbomen en palmen, werd herschapen in een paradijsachtige lusthof.

Met een rondleiding door deze tropische tuinen begint de bezichtiging van Villa Carlotta. Een on-

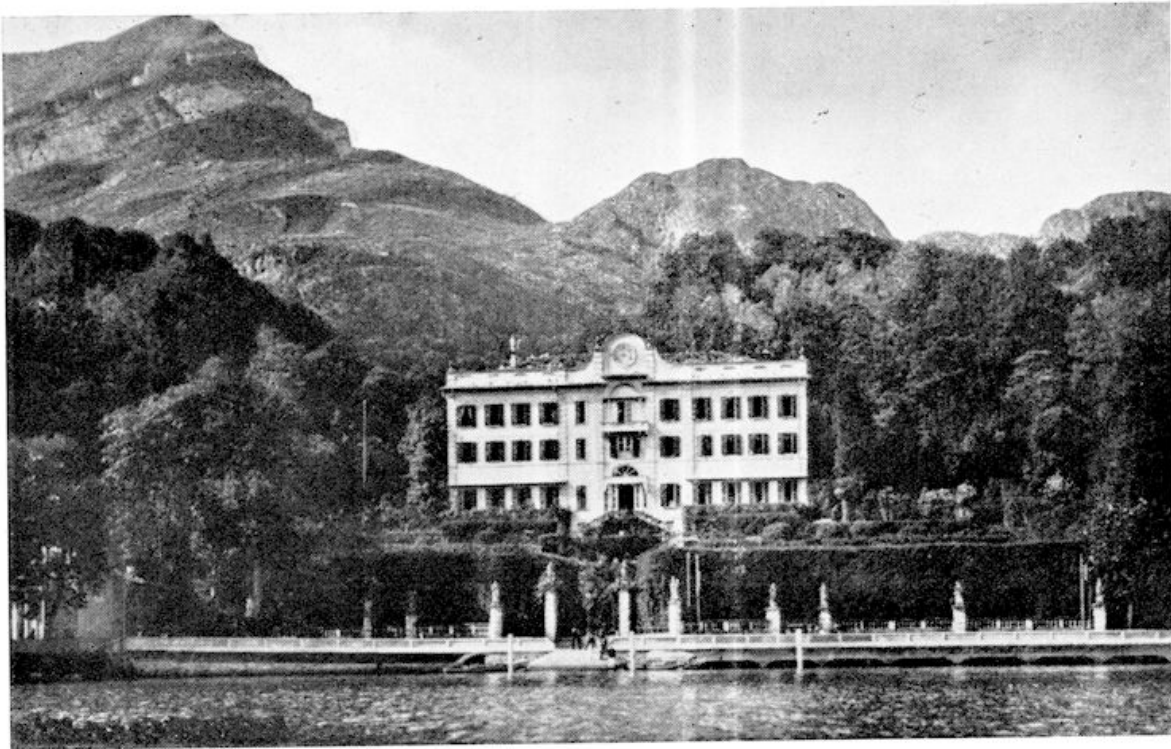

gekende rijkdom en variatie van vegetatie: Sinaas-appelen en citroenen rijpen in de koesterende zon. Bananen- en apenbroodbomen, eucalyptus, fleuren hier en voelen zich blijkbaar volmaakt thuis in deze omgeving. Hele hellingen zijn, zo ver het oog rijkt, beplant met rhododendrons en azalea's.

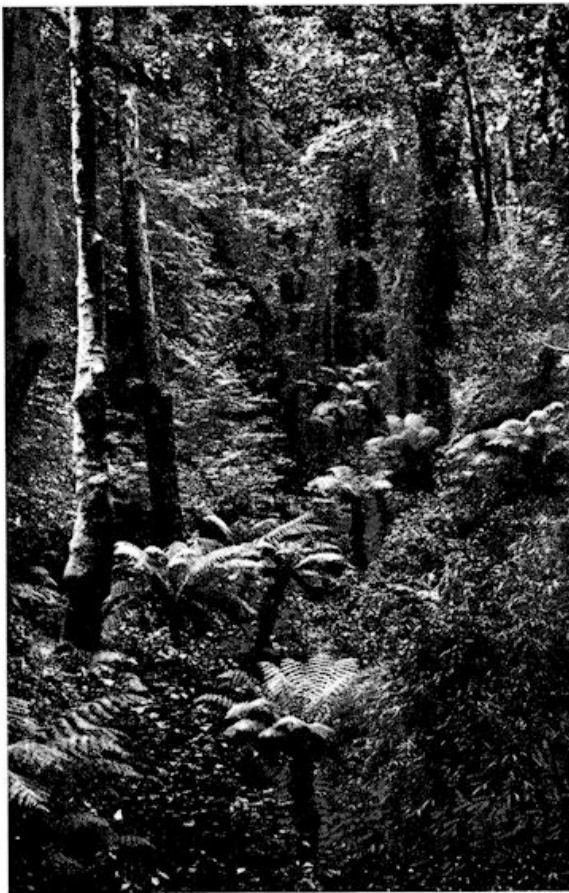
We waren er in de zomer, maar er is weinig fantasie voor nodig, om zich de bekoring voor te stellen van de lente, met al die azalea-wouden in bloei, één

Overzicht van het Como-meer met de badplaats Bellagio, op de uiterste punt van het schiereiland

Villa Carlotta te Tremezzo, Lago di Como.

bloesemende vlakke langs de bergen omlaag naar 't blauwe water van het Como-meer!

Kosten noch moeite zijn gespaard om de — voor ons werelddeel zeldzaamste — bomen en planten hierheen te brengen, en voor hen omstandigheden te scheppen, dat ze groeien, bloeien en gedijen kunnen. Vele malen manshoge cacteeën geven de illusie van Mexico, en de volle beklemming van het klamme tropische oerwoud komt op ons af in het dal der varens!

Wij kennen de varen als het ijle bladplantje, maar hier in deze vallei, lauw, vochtig-warm, waar zelfs de insecten meewerken om de illusie volkomen te maken, staan varenbomen, metershoog hun bladwaaier uitspreidend boven de dikke zware stammen!

En wáár men wandelt, steeds door overwogen besnoeiing, door terrasjes en uitzichtkoepels onderstreept, voortdurend de verrassende weelde van het panorama op het Como-meer, op de in de zon blinkende witte huizen van Bellagio, aan de uiterste punt van het schiereiland.

In het huis zelf kan men duidelijk bemerken dat veel kunstschaten sinds de „naasting” versleept zijn naar staatsmusea, maar er is toch altijd nog genoeg te bewonderen overgebleven. Veel vertrekken zijn nog volkomen intact gebleven, gemeubileerd zoals in

Het prachtige Varendal met de hoge Eucalypten en de enorme varens op dikke stammen in de tuin van Villa Carlotta.

de tijd, toen onze prinses Marianne er woonde.

Waardevolle schilderijen sieren de wijde wanden: een Venus van Titiaan, het grote doek van Vikar: Vergilius terwijl hij aan het hof van Augustus de 6e zang uit de Aeneas voordraagt, de dood van Atilla van Londen..., er is een prachtige gebeeldhouwde schouw van Thorwaldsen en in de grote marmeren hal raakt het oog niet verzadigd aan de beelden-rijkdom van Canova: de sierlijke groep Amor en Psyche, Terpsichore, Magdalena.

Na de bezichtiging van villa Carlotta brengen aal-vlugge bootjes ons naar de badplaats van het luxe stadje Bellagio, waar hele reeksen restaurants, met tot het meer aflopende tuinen, noden tot een theepauze.

Hier, van Bellagio uit, heeft men pas ten volle het gezicht op de schone ligging van de witte villa Carlotta, temidden van een rijke schakering van groen.

Het is niet teveel gezegd: Villa Carlotta is een schat aan het Como-meer!

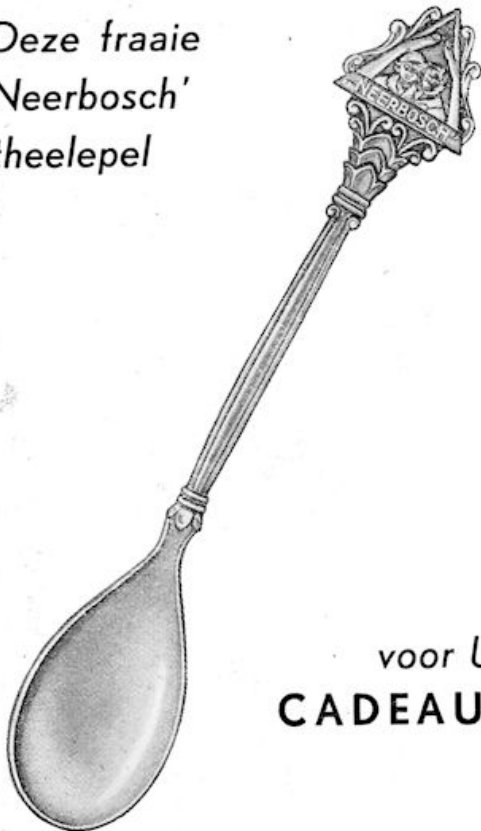
Foto boven: De vestibule van Villa Carlotta. Het reliefwerk langs de wanden is van Thorwaldsen. De beeldengroep op de voorgrond stelt voor: Mars en Venus. Daarachter ziet men het prachtige beeldhouwwerk van Canova, Amor en Psyche.

Foto onder: Amor en Psyche van Canova in de hal van „Villa Carlotta”. Afgietsels van deze beeldengroep ziet men over de hele wereld.

Hernieuwde

Deze fraaie
Neerbosch'
theelepels

voor U
CADEAU!

'n **GERO**-product

Ieder abonné op ons blad, die ons vóór 1 April 1955 een nieuwe jaarabonné opgeeft, ontvangt, zodra het abonnementsgeld door ons is ontvangen, deze bijzonder fraaie en van prima Gero-zilmetaal vervaardigde, door en door vlekvrije theelepels als beloning thuis gestuurd.

De nieuwe abonné ontvangt als welkomstgeschenk de boeiende goed geschreven roman van Piet Terlouw,

**TUSSEN DE
BONGERDS**

en het laatst verschenen Kerst-
nummer van ons cadeau.

Het lepeltje voldoet, wat kwaliteit en uitvoering betreft, aan de hoogste eisen en draagt het mooie Neerbosch' embleem: twee biddende handen, beschermend geheven over een paar kinderkopjes. Het werd in de bekende Gero-fabrieken speciaal voor Neerbosch vervaardigd.

Het kletsnatte asphalt, dat als een donkere rivier tussen de betegelde trottoirs ligt, weerkaatst het veelkleurige licht der gevel-reclames en étalages. Overvolle trams schuiven met hun beugels langs de natte electriche draden en spatten soms knetterend een kleine vonkenregen weg. Auto's, glimmend van de neerdrenzende motregen, sproeien, wanner zij door de plassen rijden, het modderige water als een onverwacht opspringende fontein het trottoir op.

Annie de Hoog huivert even in haar druipende plastic jas, die zij over haar mantel heeft aange-trokken. Zij loopt zoveel mogelijk langs de huizen-kant, doch dit helpt met deze stuifregen niet veel. Bovendien maakt het van haar jas afglijdende water twee donkere plekken op haar kousen, die hierdoor om haar benen geplakt schijnen te zitten.

Het zal vanavond waarschijnlijk niet druk worden in het zaaltje. De kinderen zullen nu wel liever thuis blijven dan zich nat te laten regenen voor dat uurtje.

Doch wanneer zij het smalle straatje inslaat, hoort ze opeens twee meisjesstemmen „dag juffrouw” zeggen. Haar ogen, gewend aan het vele licht van de winkels, moeten even turen naar de kleine figuur-tjes, die zich losmaken van de brede vensterbank van het café, dat op de hoek is. In het kleine beetje licht, dat van de grote straat nog enigszins tussen de hoogopgaande huizen indringt, herkent ze de kinderen.

„Zo Truus en Willy! Zijn jullie toch maar door de regen gekomen?”

Ze voelt twee handjes ieder aan een kant onder haar arm doorsteken en twee paar schoentjes trippelen naast haar mee.

„O ja, hoor juf. Ik geef niks om de regen,” zegt Truusje en haar kleinere zusje voegt er aan toe: „Ik ook niet. 'k Heb alleen maar een natte poot, want me ene schoen is gepot.”

„Zo, heb jij een natte voet, dan moet je schoen naar de schoenmaker.”

„Huh, me moeder ziet me an komme!” antwoordt het vroegwijze meisje, „ze kan d'r cente wel beter gebruike, hè Truus?”

„O hè ja, we mottle toch zeker ook kenne bikke. Me moeder zegt: „Assie niet eet, dan worrie ziek. Heb ze gelijk of nie, juf?”

„Natuurlijk Truus. We eten om gezond te blijven.”

Ze lopen nu in het donkerste gedeelte, dat tussen het licht van de winkelstraat en dat van een een-zame lantaarn, die in het midden van het zijstraatje staat, ligt.

Onwillekeurig drukt Annie de twee handjes wat vaster tegen zich aan, alsof ze de kinderen wil be-schermen tegen de donkerheid van de herfstavond en voor de donkerheid van het leven. Telkens komt ze dit weer tegen, de armoede, waarin deze en zoveel andere jongens en meisjes moeten ronddolen, zonder dat ze hen afdoende kan helpen. Zij niet en de evangelisatie-vereniging niet. Met het weinige geld dat ze ontvangen, zijn ze amper in staat de huur van het zaaltje te betalen. Dat moeten ze zien te be-kostigen met de centen en stuivertjes, die de jongens en meisjes op de wekelijkse avonden meebrengen.

Opdracht

★ Kort verhaal

door PIET TERLOUW

O, kon ze maar méér doen. Meer géven. Schoenen en kleren, die ze allemaal — een enkele uitgezonderd — zo dringend nodig hebben. Maar het kan niet, het kan niet... Ze heeft zichzelf al zo vaak afgevraagd of dit werk op deze manier wel enig nut heeft. Wat blijft er bij de schooiertjes hangen van de vertellingen, die Jan van der Sluis, Bertus Brouwer en zij om beurten verhalen... Resultaat heeft ze nimmer gezien. Wanneer de kinderen te groot voor de samenkomsten zijn geworden, verliezen ze hen uit het oog en Annie betwijfelt het of ze ooit 's Zondags naar een kerk zullen gaan.

Wat betekent dan al de moeite, die ze gedaan hebben...

De deur van het zaaltje is al open en terwijl ze met de twee meisjes het donkere portaal instapt, hoort ze op hetzelfde moment het geschreeuw en gelach van de jongens en meisjes, die al binnen zijn.

Even knippert ze tegen het felle licht van het helwitte balonnetje en tegelijkertijd slaat het gejoel haar tegen.

Jan en Bertus staan voorin met elkaar te praten en knikken Annie toe wanneer ze haar binnen zien komen. Ze loopt tussen de stoelen door naar voren en ze hoort tussen het schreeuwen de begroetingen van enkele kinderen: „Ha juf!” „Dag juffrouw!” In het voorbijgaan pakken sommigen haar hand of een slip van haar jas en ze probeert hen zoveel mogelijk terug te groeten.

„Je bent laat,” zegt Jan.

„Ja, die regen,” verontschuldigd ze zich, „laten we maar gauw beginnen, want ze schijnen weer bar uitgelaten te zijn. 't Valt me mee, dat er nog zoveel gekomen zijn. 'k Had het niet verwacht met dit weer.”

„Waar moeten ze anders heen,” antwoordt Bertus. „'t Is een mooie gelegenheid om het huis uit te zijn en toch droog te zitten.”

Ja, dat is zo. Op straat is er voor de boefjes niet veel te beleven als het regent. De meeste zullen, net als Willy, wel kapotte schoenen aan hebben.

Als ze haar natte jas op een spijker gehangen heeft, die ergens achter het orgeltje in de muur geslagen is, doet Jan een stap naar voren en probeert het schreeuwen te overstemmen.

„Jongelui!”

Even luwt het geluid wat, maar wanneer Jan wil wachten tot het helemaal stil geworden zal zijn, is hij de aandacht weer kwijt en stijgt het gejoel tot dezelfde toonhoogte weer op. Hij merkt, dat hij iets te lang gewacht heeft en begint opnieuw.

„Jongelui! We gaan beginnen!”

„Joe-hoe!” antwoordt een stem achterin. Een lachsalvo breekt los. Dat was even een goeie zet! De voorsten draaien zich om en proberen te ontdekken wie hem dat geleverd heeft. Maar dan rukken voor Jan de hulptrouwen aan. Bertus loopt naar achteren, om daar de belhamels wat in bedwang te houden en Annie gaat in het midden van de stoelenrij staan.

O, het is zo dikwijls steeds weer hetzelfde. Hoe

vaak hebben ze nu al moeite gedaan om het stelletje wat te kalmeren en in toom te houden en telkens weer mislukt het. Zouden ze dan geen vat kunnen krijgen op de rumoerige elementen, die er tussen zitten? Heibel maken werkt zo aanstekelijk. Zelfs de meest volgzaam kinderen worden er soms door aangestoken. Behalve Dirk Leidekker, die steevast op dezelfde stoel op de eerste rij tegen de muur aan zit. Maar Dirk is achterlijk. Straks onder het Bijbelverhaal zal hij wel weer in slaap sukkelen om na een poosje geeuwend wakker te worden, wanneer de vrije vertelling met de lichtbeelden gedaan zal worden.

Annie wenste vaak, dat ze allemaal zo waren. Maar het is nu eenmaal niet zo. Het overgrote deel bestaat uit schooiertjes, de straatboefjes van donker Rotterdam, die er op uit zijn om „lol te maken” en te zien hoever ze gaan kunnen.

„Als je nog één keer zo durft te schreeuwen, dan ga je er uit,” hoort ze Bertus achteraan zeggen.

„Oei hé, ik dee het geeneens, meester. Hij dee het!” is het antwoord. Met grote onschuldige ogen en een beledigd gezicht kijkt de opgeschoten knaap hem aan.

„Geen praatjes! Jij zal ook wel geschreeuwd hebben. Laat ik het niet weer horen, want je gaat er vierkant uit. Begrepen?”

Verongelijkt gaat de jongen recht zitten. In het donker onder de stoelen schiet zijn voet „per ongeluk” uit tegen het scheenbeen van z'n buurman.

„Au! meester, hij schopt me!”

„Da's niet waar, hoor meester, hij liegt het.”

Met twee stappen staat Bertus tussen de knapen in. Hij pakt de belhamel bij zijn arm en zegt:

„Kom jij maar eens mee, vrindje.”

„Au meester, je doet me zeer!”

„Dat heb je wel verdiend.”

De jongens gniffelen om hun kameraad, die de „meester” zo lekker kan pesten.

Bertus houdt zich kalm al kost het hem moeite. Het liefst zou hij de schoffies een pak op hun broek geven, dat ze het voelen. Maar hij weet, dat het verkeerd is. Rustig blijven en tonen, dat hij hen de baas is.

— Ach, denkt Annie, wat blijft er over van de tekst: „Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet?” Het zijn nogal lekkere kinderkens.

Op een lege stoel aan de buitenkant van de rij zet Bertus de jongen neer. Zo, nu kan hij er beter oog op houden.

„En nu kalm hè!”

Mokkend, maar ondertussen schuin naar zijn vriendjes loerend om te zien welk resultaat hij geboekt heeft, is het oproerkraaiertje op zijn nieuwe plaats neergevallen. Wacht maar, straks als de toverlantaarnplaatjes vertoond zullen worden en het licht uit is... Dan zal hij opnieuw proberen een gijn-tje uit te halen.

Even is het lawaai wat geluwd, waardoor Jan nog eens kan trachten te beginnen.

„Jongens en meisjes, we zullen bidden. Ogen dicht en handen samen.” Direct er op zegt hij een kort gebed, waar de meesten niet eens naar luisteren. Toch hoort hij het „amen” hier en daar herhalen. Het zijn de kinderen, die ook op de samenkomsten van het Leger des Heils komen en dus weten „hoe het hoort”.

„Zo en nu zal de juffrouw ons een mooi verhaal vertellen uit de Bijbel,” vervolgt Jan.

Hij verwisselt met Annie van plaats, terwijl hij onderweg gelijk even waarschuwend de vinger opsteekt naar een paar kibbelende meisjes, die elkaar stiekum en venijnig aan de haren proberen te trekken.

Als Annie vooraan staat, laat ze even de blik over de kinderen heen gaan en wanneer ze merkt dat de meesten haar verwachtend aankijken, begint ze de geschiedenis te vertellen van de discipelen in hun scheepje, terwijl de Here Jezus nog aan land is. Ze probeert de angst te tekenen, die de mannen ongetwijfeld gehad moeten hebben, toen ze opeens in de storm een lichtende gestalte over het water zagen komen. Zou het een spook zijn?

Een spook! De aandacht van de jongens en meisjes verscherpt. Met grotere inspanning wordt het verhaal gevolgd, totdat...

Totdat opeens een schelle jongensstem verkonddigt, dat er geen spoken bestaan. De spanning is gebroken. Ze kijken om of ze kunnen zien wie het gezegd heeft. Er klinkt een opmerking, dat hij „z'n bek moet houden”. 't Werd net zo fijn!

De ogen van Bertus en Jan vliegen langs de rijen gezichten om de rebel te ontdekken, maar ze zien er allebei een ander op aan. Dan waarschuwt Jan in het algemeen, dat hij geen woord meer wenst te horen, want dat anders iedereen naar huis gestuurd zal worden.

Annie's benen trillen. Kalm houden moet ze zich. En verder vertellen of er niets gebeurd is. Maar onder het vervolgen van de geschiedenis voelt ze langzaam maar zeker een vreveld in haar opkomen. Bah, wat een vervelende knapen zijn er toch bij! Nu begon het zo goed. Ze dacht, dat ze hen allemaal te pakken had met de vertelling en nu... Nee, stil, kalm blijven maar en het verhaal door laten gaan. Vertellen dat het de Here Jezus is, Die op de golven liep en Petrus naar Zich toe laat komen. Dan Petrus' kleingelovigheid tekenen, waardoor zijn voeten plotseling wegzakken in het water. Daarna langzaam overschakelen op hun eigen leven. Zeggen, dat iedereen elk ogenblik in staat is weg te zinken. En tenslotte op de hand van de Here Jezus wijzen, die altijd uitgestoken is om je er aan vast te grijpen, wanneer je denkt, dat je verdrinkt.

Het laatste stuk gaat weer goed, ze is er opnieuw ingekomen en ze wordt nu ook niet meer in de rede gevallen.

Wanneer het verhaal ten einde is, voelt ze opeens hoe moe ze is. De tegenzin kruipt weer in haar omhoog. Ze krijgt grote zin om haar jas aan te trekken en naar huis te gaan. Naar huis en naar bed om te slapen en te vergeten. En dan nooit meer hier te komen. Het is toch allemaal voor niets. Dit is nu letterlijk paarden voor de zwijnen werpen...

De tweede helft van de avond verloopt weer rumoerig. De jeugd, waarvan er veel min of meer geregeld naar de bioscoop gaan, wordt niet meer geboeid door de toverlantaarnplaatjes, waarbij Jan een verhaal vertelt. Er zijn te weinig plaatjes, waardoor ze te lang naar eenzelfde beeld moeten kijken.

Eindelijk — het is alsof deze avond uren voor Annie geduurd heeft — komt het einde.

Het zaaltje stroomt leeg. Als een troep wilde dieren strompen en dringen de jongens zich naar de deur, die

te smal is om ze allemaal tegelijk er door te kunnen laten. Er klinken gillen van meisjes tussendoor, die aan haren of kleren getrokken worden en dan tenslotte is het lokaaltje leeg. Op straat klinkt nog een poosje het gekrijs na, dat echter ook wegebt.

Ze hebben ondertussen zwijgend hun jassen aangetrokken. Jan en Bertus steken een sigaret op en na het projectie-apparaat in de kast gezet en het licht uitgedaan te hebben, gaan ze als laatsten naar buiten. Ze lopen het straatje uit tot Annie bij de hoek links en de jongens rechts afslaan. Ze zijn alle drie te moe om nog even na te praten en het weer is nog steeds zo, dat ze verlangen om spoedig thuis te zijn. Toch voelt Annie de stuifregen als een verkoeling tegen haar warme gezicht aanwaaien. Ze heeft bij het afscheid nog even willen zeggen, dat het vanavond voor het laatst geweest is en ze geen zin meer heeft om op die manier door te gaan. Dit is geen werken meer, het is jezelf moe maken voor niets. Ze voelt zich echter niet meer in staat om een nadere uitleg te geven, wanneer Jan en Bertus ongetwijfeld hiernaar zouden vragen. Daarom zegt ze maar niets. Als ze een van hen Zondag in de kerk ziet, zal ze het wel vertellen. Nu wil ze naar huis toe en naar bed.

De herfst zal niet alleen met kille, natte dagen overgaan in de winter. Nee, er zijn ook nog dagen met een blauwe hemel en een windstille lucht. De bomen langs de singels houden hun reeds verkleurde bladeren vast. Annie is blij, dat zo'n stille herfstdag ook op Zaterdag valt. Ze heeft nog enkele boodschappen te doen en tussen de vele mensen, die met zichtbaar welgevallen langs de winkels dreten, geniet ze van het zachte weer.

De trams, die door de drukke straten rijden, laten hun bellen vrolijker en ook wel onnodiger klinken dan anders. De fietsjongens fluiten uitdagender dan gewoonlijk de nieuwste liedjes en de fabrieksmeisjes lachen nog scheller naar de slenterende jongens dan ze op andere dagen doen. Vanmorgen onder haar werk in huis heeft Annie een ogenblik verlangd om nu met dit weer in de bossen te wezen. Ergens in Utrecht of Gelderland. De eikenbomen moeten nu geel en rood bebladerd wezen en de beukenlanen moeten van goud zijn. Tussen de dennestammen zullen de braamstruiken als brandende vuren hun rode bladerenranken slingeren en de paddestoelen kleuren nu bruin, wit, rood en geel tussen het vochtige mos. En wat zal het er stil zijn nu de wind de dennebomen niet doet ruisen... Alleen zou ze er wezen, helemaal alleen.

Maar nu ze door de levendige straten van de Rotterdamse winkelwijken loopt, is dat verlangen er niet meer. De stad kan immers ook mooi zijn op een dag als deze? Terwijl ze op de trottoirband een ogenblik wacht tot het verkeer wat minder druk is, zodat ze kan oversteken, hoort ze opeens een schelle kinderstem haar naam roepen. Ze kijkt rond om te zien wie het is.

Dan ziet ze opeens aan de overkant van de straat Truusje staan, Truusje van de evangelisatie-samenkomsten. Nu schiet haar tegelijk te binnen, dat ze morgen tegen Jan of Bertus nog moet vertellen, dat ze niet meer komt. Als ze weer terugdenkt aan die avond van het begin van de week, dan wordt haar

goede stemming bijna verjaagd door die vervelende herinnering.

Truusje zwaait naar haar en Annie zwaait terug. Ze ziet, dat het meisje naar haar toe wil komen, maar ze weifelt een ogenblik voor het drukke gerij van auto's en fietsen. Dan merkt Annie plotseling, dat ze in één ren de rijweg over gaat steken. Ze wil nog wenken, dat ze terug moet gaan, want het is nog veel te druk, maar het is al te laat. Auto-banden gieren over het asphalt en laten een zwarte remstreep achter. Een tweede auto, die niet bedacht is op het onverwachte stilstaan van de wagen voor hem, vliegt met een slag er tegen aan. In een oogwenk ligt het verkeer stil.

Met een kreet van schrik ziet Annie dit alles gebeuren. Truusje! Waar is ze! Ze wil naar voren rennen, maar haar benen zijn niet in staat om één stap te verzetten.

Dan, nog voor de chauffeur de auto uit is en nog voor de mensen toeschieten kunnen om te helpen, kruipt het meisje wit van schrik onder de voorwielen uit. Ze is ongedeerd.

Alleen haar handen, knieën en gezichtje zijn wat vuil, maar zo, op het eerste gezicht mankeert ze niets. Op dit moment schiet een man op haar toe om haar bij de hand weer op het trottoir te brengen.

Annie's benen kunnen weer bewegen. Ze holt de straat over naar het meisje toe, dat binnen enkele ogenblikken in een kring mensen staat. Met grote angstogen kijkt het kind haar aan. Op haar vraag of ze zich pijn gedaan heeft krijgt ze geen antwoord. Truusjes ogen kijken schuw om zich heen naar al die mensen, die haar aanstaren en die van alles vragen en zeggen, waardoor ze nog banger wordt.

„Kom,” zegt Annie, „laten we hier even naar binnen gaan.” Ze neemt het meisje bij de hand en loopt met haar een winkel binnen, die het dichtst bij is. Een politie-agent stapt achter haar aan met een heer, die de eigenaar van de auto blijkt te zijn. Truusje krijgt wat water te drinken in de kamer achter de winkel en dan begint de agent zijn vragen te stellen.

Na drie kwartier is het kind wat gekalmeerd en is het onderzoek afgelopen.

Een dokter, door de agent opgebeld, heeft geconstateerd, dat er inderdaad niets gebroken of gekneusd is en nu mag Annie het meisje naar huis brengen. Buiten is niet meer te zien, dat er nog zo kort geleden bijna een kind werd overreden. Er lopen weer tevreden mensen in de goede najaarszon en boven het rumoer van de stadsdrukke staat nog zuiver blauw de hemel.

Annie voelt het klambezweete handje in de hare. Het anders zo levendige meisje loopt stil met haar mee. Ze kijkt neer op die piekende blonde haren en ze weet, dat ze nu iets moet zeggen over het wonder, dat er gebeurd is.

„Dat was maar net op het nippertje, Truusje.”

Even kijkt het kind haar aan, maar ze zegt niets.

„Weet je, dat je nu bewaard werd door de Here Jezus, Truusje?”

Truusje kijkt voor zich uit en geeft geen antwoord.

„Truusje.”

„Door de Here Jezus juffrouw? Waar u v'lede week van verteld heb?”

„Heb uw naaste lief
als uzelfven...”

Ik heb mijn eigen hart bemind
en zo mijn eigen hart verraden,
Al mijn gedachten zijn voor God
niets, dan tot ijs verkilde daden,

Heer Jezus, ik ontvluchtte Hem,
maar nergens kon ik mij verstoppen,
want door Uw ogen heen heeft God
één hartslag lang mij aangekeken

Hij heeft mij aangezien om mij
zijn moeilijkste gebod te leren
en enkel door Uw ogen kan,
Jezus, het goede triumpieren.

Ik heb na mijn verdwaasde vlucht,
na al mijn roekeloze zonden,
een wit en argeloos geluk,
een veil'ge rustplaats nu gevonden,

waar Gij mijn lege handen vat,
om mij het moeilijkste beminnen
zózeer te leren kennen, dat
ik in Uw kracht kan overwinnen.

JOS PIETERS

„Juist Truusje, waar ik vorige week van verteld heb.”

„O.”

Dan keert het kind haar gezichtje opnieuw naar Annie toe en ze vraagt, terwijl er verlangen in haar stemmetje opklinkt: „Komt u Dinsdag wéér vertellen juf? Nog meer van de Here Jezus? Doe u het?”

En terwijl er opeens een traan in haar oog komt, die ze haastig wegveegt, zegt Annie: „Ja Truusje, ja dat doe ik. Ik kom Dinsdag wéér.”

„Fijn!” antwoordt het meisje, „k wou asdat 't mörgen al Dinsdag was.”

Deed de koning

Een veel besproken vraag: Heeft Karel IX in de nacht van de bloedbruiloft (24 Aug. 1572) uit het venster van zijn paleis op de slachtoffers geschoten?

Gaspard de Châtillon, graaf de Coligny (1519-1572). Frans admiraal, leider der Hugenoten, vermoord in de Bartholomeusnacht

Herhaaldelijk wordt deze vraag gesteld. De Bartholomeusnacht, de bloedbruiloft, is een sensationele gebeurtenis, die toen en later een geweldige indruk gemaakt heeft, die ook van betekenis is voor onze geschiedenis, zodat het verhaal er van in de hogere klassen der lagere school verteld wordt. Men kent de geschiedenis. In Frankrijk bestreden twee partijen elkander op vinnige wijze: De Katholieken en de Hugenoten. De oorlog tussen hen brak uit in 1562; na korte tijd werd er vrede gesloten, doch de strijd laaide herhaaldelijk op. In 1570 scheen de strijd te luwen, er was weer vrede gesloten; de hoofden der partijen, aan de ene zijde Catharina de Medici en haar zoon Karel IX; ter andere zijde Hendrik van Navarre, Jeanne d'Albert en Gaspard de Coligny, kregen contact met elkaar. Het scheen, of er een vurige wens bij beide partijen was om tot een altijddurende overeenstemming te geraken. Vandaar een huwelijk: Hendrik van Navarre zou huwen met de dochter

van Catharina de Medici, met Margaretha van Valois. Ter gelegenheid daarvan waren duizenden Hugenoten naar Parijs gekomen.

Dat wekte de toorn van de vurige katholieken, van-

daar een samenzwering om de tegenpartij uit de weg te ruimen. De uitvoering daarvan leidde tot de massamoord in de nacht van 24 Augustus en de daaropvolgende dagen. —

Een van de hovelingen van de koning, Pierre de Bourdeilles, abt en heer van Brantôme schrijft in „Het Leven van Karel IX” het volgende: „Er wordt van verschillende zijden verteld, zodat men er niet aan twijfelen kan (dat de koning tegen de moord was)”; „maar voortgestuwd door de koningin en overtuigd door maarschalk De Retz, liet hij zich makkelijk overhalen en was toen vuriger dan allen, zodat, toen het spel aan de gang was en de dag aanbrak en hij het hoofd uit het venster van zijn kamer stak en hij enigen in de voorstad St. Germain zag wegvlugten, hij een haakbus nam en enige schoten mee afvuurde, maar tevergeefs, want de haakbus schoot zo ver niet.”

Men merkt het: Brantôme is niet verontwaardigd over het feit, hij vertelt het als een gewone zaak, voor hem is het een feit tussen andere feiten.

Ook Agrippa d'Aubigné deelt in zijn *Histoire universelle* hetzelfde feit mee. D'Aubigné was een geheel ander man dan Brantôme. Hij was een hartstochtelijk verdediger van de zaak der Hugenoten. In zijn *Algemene Geschiedenis* geeft hij een uitvoerig overzicht van de gebeurtenissen voor en tijdens de 24ste Augustus 1572. Hij vertelt, dat op het einde van de tweede dag, dus 26 Augustus, koning Karel IX, door zijn geweten aangeklaagd, tegen de zin van zijn raadgever bevel gaf om het moorden te staken. Toen dit bevel niet opgevolgd werd, liet hij brieven schrijven naar de gouverneur der provinciën, waarin hij de schuld van het bloedbad wierp op Hendrik de Guise en zijn vrienden, bevreesd voor de wraak der Hugenoten, die opgewekt was door de moordaanslag op de admiraal. De koning was van plan de moord op Gaspard de Coligny te straffen. Deze brieven werden ook naar Engeland, Duitsland en de Zwitserse kantons gezonden. D'Aubigné tekent er bij aan: „*deze brieven werden getekend door dezelfde hand, waarmee de vorst uit het venster van het Louvre op de wegvlugtende voorbijgangers schoot.*”

Nog een derde getuige wordt opgeroepen. Simon Goulard, Hugenoot als Agrippa d'Aubigné, schrijver van een martelaarsboek en van een werk ge-